

Juha Ruuskanen

OSKEYHTIÖ METSÄTALOUDEN YRITYSMUOTONA

Opinnäytetyö
Metsätalouden koulutusohjelma

Huhtikuu 2014

MAMK

University of Applied Sciences

KUVAILULEHTI

	Opinnäytetyön päivämäärä 28.4.2014				
Tekijä(t) Juha Ruuskanen	Koulutusohjelma ja suuntautuminen Metsätalouden koulutusohjelma				
Nimeke Osakeyhtiö metsätalouden yritysmuotona					
Tiivistelmä Opinnäytetyössä tarkastellaan osakeyhtiön yleisiä toimintaperiaatteita, osakeyhtiömuodossa harjoitettavaa metsätaloutta ja sen kannattavuuteen vaikuttavia tekijöitä. Teoriaosuudessa selvitetään osakeyhtiön toimintaa perustamistoimista aina yrityksen purkamiseen. Koska yhtiömuodon muutoksella haetaan useimmiten toiminnan kannattavuuden parantamista, on osakeyhtiön ja osakkeenomistajan verotus otettu lähempään tarkasteluun. Yhtiöittämisen aiheuttamia kustannuksia ja muutoksia verotuksessa on havainnollistettu esimerkkitalan avulla. Osakeyhtiö on maamme yritysmuodoista yleisin, mutta metsätaloudessa se ei suuryrityksiä lukuun ottamatta ole saanut suosiota. Osakeyhtiö tarjoaa yritystoiminnalle vakaan toimintaympäristön, ja toimintaa säätelevä osakeyhtiölaki tarjoaa yhtiön toiminnalle selkeän toimintamallin sekä ratkaisun useimpiin ristiriitatilanteisiin. Pieneen metsätaloutta harjoittavaan osakeyhtiöön sovelletaan pitkälti samoja muotovaatimuksia kuin suuryrityksiinkin, joten metsätalouden harjoittaminen osakeyhtiömuotoisena lisää paperityön määrää ja byrokratiaa. Lisäksi osakeyhtiöltä puuttuvat menovaraus-, tuhovaraus- ja metsävähennysoikeudet sekä hankintatyön osittainen verovapaus. Pääomaverokannan ja osakeyhtiön maksaman yhteisöveron välisen eron kasvaminen jopa 12 prosenttiin on kuitenkin lisännyt kiinnostusta osakeyhtiötä kohtaan. Alhainen yhteisöverotus suosii omistajuutta, jossa yrityksen saamaa tuloa jätetään sisään yhtiöön ja sijoitetaan edelleen tuottaviin kohteisiin. Osakeyhtiöpohjainen omistus lienee parhaimmillaan laajentamishaluisille metsänomistajille, jotka aktiivisesti ostavat, jalostavat ja myyvät kiinteistöjä eteenpäin. Myös pinta-alaltaan suuremmilla tiloilla, joiden omistus siirtyy seuraavalle sukupolvelle perinnön tai lahjoituksen kautta, voisi osakeyhtiöpohjainen metsätalouden harjoittaminen olla harkinnanarvoinen vaihtoehto.					
Asiasanat (avainsanat) Metsätalous, osakeyhtiö, yhtiöittäminen, metsänomistaminen					
Sivumäärä 33 s.	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 33%;">Kieli</td> <td style="width: 33%;">URN</td> </tr> <tr> <td>Suomi</td> <td>URN:NBN:fi:mamk-opinn2014B9853</td> </tr> </table>	Kieli	URN	Suomi	URN:NBN:fi:mamk-opinn2014B9853
Kieli	URN				
Suomi	URN:NBN:fi:mamk-opinn2014B9853				
Huomautus (huomautukset liitteistä)					
Ohjaavan opettajan nimi Pasi Pakkala	Opinnäytetyön toimeksiantaja Mikkelin ammattikorkeakoulu Pasi Pakkala				

DESCRIPTION

		Date of the bachelor's thesis April 28, 2014
Author(s) Juha Ruuskanen	Degree program and option Degree Programme in Forestry	
Name of the bachelor's thesis Limited liability company as a company form in forestry		
Abstract This thesis examines the general operating principles of a limited liability company, forestry practiced in the form of a limited liability company and the factors that influence its profitability. The theoretical section covers the operations of a limited liability company from its establishment all the way to its dissolution. Since the company form is usually changed in an effort to improve profitability, the taxation of a limited liability company and its shareholder is examined in more detail. The expenses and changes in taxation resulting from incorporation are illustrated by an exemplary estate. A limited liability company is the most common company form in our country, but it has not gained popularity in forestry, with the exception of large companies. The limited liability company provides a stable operating environment for business, and the Limited Liability Companies Act that regulates activities provides a clear model for business operations and a solution to most conflicts. Largely the same formalities apply to a small limited liability company that practices forestry as large companies, so practicing forestry in the form of a limited liability company increases the amount of paperwork and bureaucracy. Moreover, a limited liability company is not entitled to a provision for future liabilities and charges, a provision for damages, a forest deduction and the partial exemption from taxes with regards to procurement work. However, as the difference between the capital income tax rate and the corporate tax paid by a limited liability company has increased to up to 12 percent, interest toward the form of a limited liability company has increased. Low corporate taxation favours ownership where income received by the company remains within the company and is further invested in profitable targets. Ownership based on a limited liability company may be the best option for forest owners who hope to expand their operations and actively buy, cultivate and resell properties. In estates with a larger surface area where ownership is transferred to the next generation through inheritance or donation, practicing forestry through a limited liability company may also be an option worthy of consideration.		
Subject headings, (keywords) Forestry, limited liability company, incorporation, forest ownership		
Pages 33 p.	Language Finnish	URN URN:NBN:fi:mamk-opinn2014B9853
Remarks, notes on appendices		
Tutor Pasi Pakkala	Bachelor's thesis assigned by Mikkeli University of Applied Sciences Pasi Pakkala	

SISÄLTÖ

KUVAILELLEHDET

1	JOHDANTO	1
2	OSAKEYHTIÖSTÄ YLEISESTI	2
3	PERUSTAMINEN	3
3.1	Perustamissopimus	3
3.2	Yhtiöjärjestys	3
3.3	Osakkeiden merkintä ja maksaminen	4
3.4	Rekisteröinti	5
3.5	Edustaminen	5
4	HALLINTO JA PÄÄTÖKSENTEKO	6
4.1	Hallinnon järjestäminen	6
4.2	Varsinainen yhtiökokous	7
4.3	Ylimääräinen yhtiökokous	8
4.4	Hallitus	8
4.5	Toimitusjohtaja	8
4.6	Tilintarkastajat	9
5	RAHOITUS	10
5.1	Oma pääoma	10
5.2	Sijoitettu vapaa oma pääoma	10
5.3	Vieras pääoma	11
5.4	Pääomalaina	11
5.5	Osakkaan laina yhtiölle	11
5.6	Osakepääoman korottaminen	11
5.7	Osakkaan käytännön vastuu rahoituksesta	12
5.8	Julkiset tuet	13
6	VAROJEN JAKAMINEN	13
6.1	Varojen jakamisen perusteet	13
6.2	Voitonjako osinkoina	14
6.3	Vapaan oman pääoman jakaminen	14
6.4	Osakepääoman alentaminen	15
6.5	Omien osakkeiden hankinta ja lunastaminen	15
6.6	Palkka	15
6.7	Osakslaina	16
6.8	Laiton varojenjakko	16

7	VEROTUS.....	17
7.1	Osakeyhtiön verotus muutoksessa	17
7.2	Osakeyhtiön tuloverotus	18
7.3	Pääomaverotus	18
7.4	Arvonlisäverotus	19
7.5	Varainsiirtoverotus.....	19
7.6	Luovutusvoiton verotus	19
7.7	Osakkeen matemaattinen arvo	20
7.8	Osingon verotus	20
7.9	Palkan verotus	21
7.10	Osinkoa vai palkkaa.....	22
7.11	Osakslainan verotus	22
7.12	Peitellyn osingon verotus	23
8	KIRJANPITO JA TILINTARKASTUS.....	23
8.1	Kirjanpito	23
8.2	Tilinpäätös ja tilintarkastus	24
9	SUKUPOLVENVAIHDOS JA PURKAMINEN	25
9.1	Myyjän verotus	25
9.2	Jatkajan verotus.....	25
9.3	Osakkaan eläke- ja sosiaaliturva	26
9.4	Purkaminen	26
10	METSÄTILAN YHTIÖITTÄMISEN ESIMERKKI.....	27
11	JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	29
	LÄHTEET	32

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön tarkoituksena on tarkastella metsätalouden harjoittamista osakeyhtiönä, joka on maamme yritysmuodoista yleisin. Kaupparekisterissä oli vuoden 2013 lopussa 242 363 yksityistä osakeyhtiötä. (Patentti- ja rekisterihallitus 2014.) Työn kirjallisessa osuudessa esitellään osakeyhtiön toimintaa perustamistoimista sen lopettamiseen. Osakeyhtiömuotoisen ja henkilöomistamisen kannattavuutta vertaillaan työn lopussa käyttäen esimerkkinä keskikokoista pohjoissavolaista metsätilaa.

Yksityismetsätaloudessa osakeyhtiö on jäänyt perin tuntemattomaksi metsänomistusmuodoksi. Metsien omistaminen yksityishenkilönä, kuolinpesänä, yhtymänä tai nykyisin paljon markkinoituna yhteismetsänä ovat metsänomistajakunnalle tutumpia vaihtoehtoja. Metsän omistaminen on runsaasti pääomaa sitovana ja vähäisen taloudellisen riskin omaavana rinnastettu sijoitustoimintaan, eikä sitä ole pidetty yritystoimintana, vaikka se muodostaakin osalle metsänomistajista pääasiallisen elinkeinon tai merkittävän sivuelinkeinon.

Euroopan unioni on kuitenkin tulkinnut Suomen metsätalouden valtiotukilainsäädännön näkökulmasta yritystoiminnaksi. Metsäalan kehityksen kannalta metsätalouden rinnastaminen elinkeinotoiminnaksi olisi perusteltua. Elinkeinotoimintaan rinnastaminen kannustaisi tilakoon kasvattamiseen ja sukupolvenvaihdoksissa yritystoiminnan jatkuvuuteen. (Husu-Kallio 2013.) Edellä mainittujen tavoitteiden lisäksi vuoden 2014 tammikuussa hyväksytty valtioneuvoston metsäpoliittinen selonteko esittää kannustamista metsätalouden investointeihin ja sukupolvenvaihdosten aikaistamiseen. Merkittävimmän tila- ja metsänomistusrakenteeseen uskotaan vaikuttavan yritysmäistä metsänomistusta vahvistavilla veromuutoksilla. (Valtioneuvoston metsäpoliittinen selonteko 2010.)

Osakeyhtiöt omistavat tällä hetkellä maamme metsäpinta-alasta noin yhdeksän prosenttia eli noin 1,5 miljoonaa hehtaaria. Metsää omistavista osakeyhtiöistä yksi prosentti omistaa yli 93 prosenttia osakeyhtiöiden omistamasta kokonaismetsäpinta-alasta. Tämä kuvaa hyvin nykytilannetta, jossa metsää omistavia pieniä osakeyhtiöitä on paljon, mutta suuret metsäpinta-alat ovat muutaman suuren metsäyhtiön hallussa. (Metsätilastollinen vuosikirja 2013.) Mikäli valtiovalta jatkaa yritysverotuksen alentamista sekä kiristää edelleen pääoma- ja henkilöverotusta, saattaa osakeyhtiömuodos-

sa harjoitettu metsätalous saada jalansijaa myös pienemmissä metsälöissä. Osakeyhtiöltä puuttuvat menovaraus-, tuhovaraus- ja metsävähennysoikeudet sekä hankintatyön osittainen verovapaus (Jauhiainen 2014, 21). Lisäksi osakeyhtiön on muun muassa pidettävä kahdenkertaista kirjanpitoa, yhtiökokoukset kirjanpitoineen sekä julkaistava tilinpäätöstietoa, joten osaltaan byrokratian ja paperityön lisääntyminen jarruttanee siirtymistä osakeyhtiöpohjaiseen metsien omistamiseen.

2 OSAKEYHTIÖSTÄ YLEISESTI

Osakeyhtiöiden toimintaa säädellään 1.9.2006 voimaantulleella osakeyhtiölailalla (Osakeyhtiölaki 642/2006). Lain mukaan suomessa on kaksi osakeyhtiömuotoa, yksityinen ja julkinen osakeyhtiö. Pörssiyhtiön on oltava aina julkinen osakeyhtiö, mutta julkinen osakeyhtiö ei välttämättä ole pörssiyhtiö. (Villa 2013, 196.) Tässä opinnäytetyössä käsitellään vain yksityistä osakeyhtiötä.

Yksityinen osakeyhtiö on täydellinen oikeushenkilö kun se on rekisteröity kaupparekisteriin. Se omistaa oman omaisuutensa ja vastaa omista velvoitteistaan. Osakkeenomistajan velkoja ei voi periä osakeyhtiöltä eikä osakeyhtiön velkoja osakkeenomistajalta. Osakeyhtiön kaikkia ominaisuuksia ei ole mahdollista perustaa sopimuksella. Osakeyhtiö yritysmuotona ja sen keskeiset tunnusmerkit perustuvat osakeyhtiölakiin. Osakeyhtiölaki perustuu ajatukselle, jonka mukaan osakkeenomistajat sijoittavat yritykseen pääomaa ja odottavat saavansa sijoitukselleen tuottoa. (Mähönen ym. 2007, 17.)

Yksityiset yhtiöt ovat tyypillisesti suljettuja yhtiöitä, joiden osakkeiden vapaata vaihdantaa on rajoitettu yleisimmin yhtiöjärjestykseen sisältyvällä lunastuslausekkeella tai osakassopimuksella. Osakkeiden luovutusrajoitusten lisääminen yhtiöjärjestykseen jälkikäteen edellyttää kaikkien osakkeenomistajien suostumusta, joten käytännössä se on mahdotonta laajan omistajapohjan omaavassa yhtiössä. Osakassopimuksilla osakkeiden vaihdantaan voidaan puuttua voimakkaammin kuin yhtiöjärjestyksellä. Osakassopimuksessa ovat tavanomaisia erilaiset myötämyyntioikeutta ja -velvollisuutta sekä etuosto-oikeutta koskevat ehdot. Näillä ehdoilla turvataan osakkeenomistajan ja yhtiön oikeus lunastaa nykyisten omistajien ulkopuolelle siirtyviä osakkeita. (Mähönen & Villa 2013, 27-28.)

3 PERUSTAMINEN

3.1 Perustamissopimus

Osakeyhtiön voi perustaa yksikin henkilö, joko luonnollinen tai oikeushenkilö. Oikeushenkilöillä tarkoitetaan esimerkiksi toisia yhtiöitä, rekisteröityjä yhdistyksiä tai säätiöitä. Yhtiön perustajille on asetettu kelpoisuusvaatimuksia, joiden mukaan oikeushenkilö ei saa olla yhtiötä perustettaessa konkurssissa tai luonnollinen henkilö liiketoimintakiellossa tai vajaavaltainen. (Siikarla 2006, 25-26.)

Osakeyhtiölain mukaan yhtiön perustaminen edellyttää kaikkien yhtiötä perustamassa olevien osakkeenomistajien välisen kirjallisen perustamissopimuksen laatimista. Perustamissopimukseen on otettava tai siihen on liitettävä erillisellä asiakirjalla oleva yhtiöjärjestys. Perustamissopimuksen on oltava kaikkien osakkeenomistajien allekirjoittama. (Immonen & Nuolimaa 2012, 26-27.)

Perustamissopimuksessa on aina mainittava osakeyhtiölain 2. luvun 2. §:n mukaisesti:

- 1) sopimuksen päivämäärä;
- 2) kaikki osakkeenomistajat ja kunkin merkitsemät osakkeet;
- 3) osakkeesta yhtiölle maksettava määrä (merkintähinta);
- 4) osakkeen maksuaika;
- 5) yhtiön hallituksen jäsenet. (Osakeyhtiölaki 624/2006.)

3.2 Yhtiöjärjestys

Yhtiöjärjestyksellä määritellään yhtiön toiminnan periaatteet, kuten yhtiön hallinto, hallituksen koko ja yhtiökokouksessa käsiteltävät asiat. Osakeyhtiölain mukaan yhtiöjärjestyksessä on pakollista määrätä vain yhtiön toiminimi, kotipaikkana oleva kunta Suomessa ja toimiala (Osakeyhtiölaki 624/2006). Yhdenmiehen osakeyhtiössä yhtiöjärjestyksen sisältö ei ole kovinkaan merkitsevä niin kauan, kun yhtiön osakkeet ovat perustajansa hallinnassa (Siikarla 2006, 32). Yhtiöjärjestystä suunniteltaessa on hyvä pitää mielessä myös tulevaisuuden tarpeet, kuten osakkaiden määrän lisääntyminen perintöjen tai osakekauppojen seurauksena. Yhtiöjärjestyksessä voidaan antaa myös edustusoikeuksia ja muita yhtiön toimintaan liittyviä ohjeistuksia, kuten osakkeiden myyntiin liittyviä rajoituksia tai lunastusehtoja (Leppänen 2014, 6).

Yhtiön toiminimen tulee täyttää toiminimilain vaatimukset. Kotipaikan määrittäminen vaikuttaa siihen, missä yhtiön yhtiökokous on lähtökohtaisesti pidettävä, ja mikä tuomioistuimien on toimivaltainen yhtiötä koskevassa asiassa. Sääntelyn tavoitteena on varmistaa, että osakkeenomistajilla on mahdollisimman hyvät mahdollisuudet osallistua yhtiökokoukseen. (Mähönen & Villa 2013, 73.) Tavanomaista kuitenkin on, että suppeasti omistetun yhtiön yhtiökokous voidaan pitää osakkeenomistajien yksimielisyyden perusteella vaihtelevissa paikoissa (Mähönen ym. 2007, 84).

Yhtiön toimiala voidaan ilmoittaa laajana kattamaan kaikki laillinen liiketoiminta. Osakkeenomistajien intressissä on kuitenkin määrittää yhtiöjärjestyksen toimialamääritys todellista liiketoimintaa vastaavaksi, jolloin yhtiön johdon toimivaltuudet ovat selkeät ja kaikkien tiedossa. (Mähönen ym. 2007, 42.)

Yhtiön tilikausi määrätään perustettaessa perustamissopimuksessa tai yhtiöjärjestyksessä. Tilikauden ei tarvitse olla kalenterivuosi, vaikka se onkin tyypillinen tilikauden jakso. (Mähönen ym. 2007, 84.)

3.3 Osakkeiden merkintä ja maksaminen

Osakkeiden merkintä tapahtuu perustamissopimuksen allekirjoituksella, ja merkintämaksu suoritetaan lähtökohtaisesti rahana. Osakkeita on oltava vähintään yksi ja osakepääoman yksityisessä yhtiössä vähintään 2500 euroa. Osakkeen merkintähinta merkitään osakepääomaan, jollei sitä ole perustamissopimuksessa tai yhtiöjärjestyksessä muutoin määrätty. (Mähönen & Villa 2013, 76-77.)

Osakeyhtiön osakkeista voidaan antaa osakekirjat, mutta niiden käyttäminen ei ole pakollista. Yhtiön hallituksen vastuulla on osakasluettelon pitäminen, mikäli yhtiön osakkeita ei ole liitetty arvo-osuusjärjestelmään. Osakasluetteloon osakkeet tai osakekirjat merkitään numerojärjestyksessä, niiden antamispäivä sekä osakkeenomistajan nimi ja osoite. (Mähönen ym. 2007, 55-59.)

Osakkeen merkintähinta voidaan suorittaa rahan sijasta kokonaan tai osittain muulla omaisuudella eli apportilla. Apporttina voidaan käyttää vain sellaista omaisuutta, jolla on arvoa yhtiölle ja joka voidaan merkitä yhtiön omaisuudeksi taseeseen. Sitoumus työn tai palvelun suorittamiseksi ei voi olla apporttiomaisuutta. Yhtiön rekisteröinti-

ilmoitukseen on liitettävä tilintarkastajan lausunto apporttiselvityksestä sekä siitä, oliko omaisuudella vähintään maksua vastaava taloudellinen arvo yhtiölle. (Villa 2013, 221-222.)

3.4 Rekisteröinti

Osakeyhtiö syntyy ja saa oikeustoimikelpoisuuden rekisteröinnillä kaupparekisteriin. Yhtiö on ilmoitettava rekisteröitäväksi kolmen kuukauden kuluessa perustamissopimuksen allekirjoittamisesta, muutoin perustaminen raukeaa. Myös rekisteriviranomainen voi evätä pääsyn kaupparekisteriin. Rekisteröinti-ilmoitukseen on liitettävä yhtiön hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan vakuutus siitä, että perustamistoiminnassa on noudatettu osakeyhtiölain määräyksiä, sekä tilintarkastajien todistus siitä, että osakeyhtiölain säännöksiä osakkeiden maksamisesta on noudatettu. (Villa 2013, 224.)

Uusi yritys ilmoittautuu samalla perustamisilmoituslomakkeella sekä Patentti- ja rekisterihallituksen kaupparekisteriin että Verohallinnon rekistereihin. Kaikki osakeyhtiön perustamisessa tarvittavat asiakirjapohjat, ilmoituslomakkeet ja perustamiseen liittyvät ohjeet on koottu perustamispakettiin. Tämä tietopaketti löytyy patentti- ja rekisterihallinnon internet-sivustoilta osoitteesta <http://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/osakeyhtio/perustaminen.html>. Samalta sivustolta on mahdollista tehdä osakeyhtiön rekisteröimistöimenpiteet myös sähköisesti. Sähköinen perustaminen edellyttää, että palveluun kirjautuvalla on suomalainen henkilötunnus ja verkkopankkitunnukset. Perustamisilmoituksen käsittelymaksu vuonna 2014 on 380 euroa. (Patentti- ja rekisterihallitus 2014.)

Yhtiö syntyy, kun osakkaat ovat maksaneet osakkeet ja perustamissopimus ja yhtiöjärjestys on hyväksytty kaupparekisterissä. Rekisteröinnin ajankohta osoittaa, mistä alkaen tulevat voimaan osakeyhtiölaissa ja yhtiöjärjestyksessä määrätyt velvoitteet. Rekisteröinnistä alkaen yhtiö omistaa itsenäisesti oman omaisuutensa. (Mähönen ym. 2007, 63-64.)

3.5 Edustaminen

Edustamisella tarkoitetaan tässä yhteydessä yhtiön edustajan osakeyhtiön puolesta ja sen nimissä sitovalla tavalla suorittamaa sitoumusten tekemistä. Osakeyhtiön edustaji-

na toimivat yleensä hallituksen jäsenet, toimitusjohtaja sekä prokuristi niissä asioissa, joihin hänelle on annettu nimenkirjoitusoikeus. Oikeushenkilönä osakeyhtiö on vailla oikeudenkäyntikelpoisuutta, joten se tarvitsee fyysistä henkilöä edustamaan yhtiötä. (Siilarla 2006, 163.)

Hallituksen rajoittamaton edustusvalta tulee osakeyhtiölain 6. luvun 25. §:n määräyksestä. Yhtiötä edustaessaan hallitus toimii yhtenä kokonaisuutena eli kaikki hallituksen varsinaiset jäsenet yhdessä. Edustamisoikeudet muille tahoille voi antaa yksinomaan hallitus. Toimitusjohtaja voi edustaa yhtiötä toimivaltansa puitteissa olevassa asiassa, mutta näistä poikkeaviin toimiin hän tarvitsee hallituksen valtuutuksen tai yhtiöjärjestyksessä annetun edustamisoikeuden. (Mähönen ym. 2013, 98-99.)

4 HALLINTO JA PÄÄTÖKSENTEKO

4.1 Hallinnon järjestäminen

Osakeyhtiön pakollisia toimielimiä ovat yhtiökokous ja hallitus. Osakeyhtiöllä voi myös olla toimitusjohtaja ja suuryrityksillä hallintoneuvosto. Yksinkertaisimmillaan hallintomalli käsittää yhtiökokouksen ja hallituksen, jossa on yksi varsinainen jäsen ja hänellä varajäsen. (Mähönen ym. 2007, 66-67.) Pienissä osakeyhtiöissä kaikki osakkeenomistajat tai ainakin osa heistä kuuluu yhtiön hallitukseen, ja joku heistä on toimitusjohtaja, mikäli toimitusjohtaja yhtiöön valitaan (Kyläkallio 2013, 90).

Yleisenä periaatteena on, että ylempi toimielin voi ottaa alemman toimielimen toimivaltaan kuuluvan asian päätettäväkseen. Osakkeenomistajat voivat kuitenkin tehdä yksimielisen päätöksen yksittäistapauksessa hallituksen tai toimitusjohtajan yleistoi-
mivaltaan kuuluvasta asiasta. (Mähönen & Villa 2013, 88-92.)

Ylin päätösvaltainen elin osakeyhtiössä on osakkeenomistajien muodostama yhtiökokous. Yhtiökokouksia on kahdenlaisia; varsinainen ja ylimääräinen yhtiökokous. Molemmat kokoukset kutsuu koolle yleensä yhtiön hallitus. (Mähönen & Villa 2013, 93, 105.)

4.2 Varsinainen yhtiökokous

Varsinainen yhtiökokous on pidettävä kuuden kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä. Yhtiökokouskutsu on lähetettävä aikaisintaan kahta kuukautta ja viimeistään viikkoa ennen yhtiökokousta kaikille osakkeenomistajille, joiden osoite on yhtiön tiedossa. Kokoukseen ovat oikeutettuja osallistumaan kaikki osakkeenomistajat tai heidän valtuuttamansa asiamies. Osakkeenomistaja tai asiamies saa käyttää yhtiökokouksessa avustajaa. (Immonen & Nuolimaa 2012, 68-72.)

Minimivaatimuksena osakeyhtiölaissa on varsinaisen yhtiökokouksen pitäminen vähintään kerran vuodessa, jossa päätetään osakeyhtiölain 5. luvun 3. §:n mukaisesti seuraavista asioista:

- 1) tilinpäätöksen vahvistamisesta, joka emoyhtiössä koskee myös konsernitilinpäätöksen vahvistamisen;
- 2) taseen osoittaman voiton käyttämisestä;
- 3) vastuuvapaudesta hallituksen jäsenille, hallintoneuvoston jäsenille ja toimitusjohtajalle;
- 4) hallituksen ja hallintoneuvoston ja tilintarkastajien valinnasta, jollei tässä laissa säädetä tai yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin näiden toimikaudesta;
- 5) yhtiöjärjestyksen mukaisesti muista varsinaisessa yhtiökokouksessa käsiteltävistä asioista. (Osakeyhtiölaki 624/2006.)

Yhtiökokouksessa asiat ratkaistaan lähtökohtaisesti enemmistöpäätöksillä, eli yli puolet äänistä saanut ehdotus tulee päätökseksi. Äänen mennessä tasan vaali ratkaistaan arvalla, ja muunlainen äänestys puheenjohtajan äänellä, mikäli yhtiöjärjestys ei toisin määrää. (Suomen yrittäjät 2013.)

Yksimieliset osakkeenomistajat voivat tehdä päätöksiä pitämättä erillistä yhtiökokousta. Tällöin päätökset on kirjattava, päivättävä ja allekirjoitettava, mutta niitä ei ole välttämätöntä tehdä pöytäkirjamuotoon. Pienissä perheytyyksissä byrokratia on teoriaa. Niissä ei tavanomaisesti pidetä varsinaisia yhtiökokouksia tai hallituksen kokouksia. Näistä kokouksista laaditaan pöytäkirjat kokouksia pitämättä, ja näidenkin pöytäkirjojen laatimisesta vastaa usein esimerkiksi tilitoimisto. (Siikarla 2006, 106-107.)

4.3 Ylimääräinen yhtiökokous

Ylimääräinen yhtiökokous eroaa varsinaisesta siten, ettei sen pitämisestä tai siellä tehtävistä päätöksistä ole ennalta päätetty. Ylimääräinen yhtiökokous on osakeyhtiölain 5. luvun 3. §:n mukaisesti pidettävä:

- 1) kun sen pitämisestä on määräys yhtiöjärjestyksessä;
- 2) kun hallitus katsoo siihen olevan aihetta;
- 3) osakkeenomistajan tai tilintarkastajan vaatimuksesta;
- 4) hallintoneuvoston vaatimuksesta. (Osakeyhtiölaki 624/2006.)

Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä ylimääräinen yhtiökokous pidettäväksi esimerkiksi syksyllä päättämään lisäosingon maksamisesta osakkeenomistajille. Muutoin ylimääräinen yhtiökokous on kutsuttava koolle pienyhtiön kyseessä ollessa tilintarkastajan tai osakkeenomistajien, joilla on vähintään 10 prosenttia osakkeista, sitä vaatiessa. (Mähönen ym. 2007, 75-77.)

4.4 Hallitus

Yhtiöllä on oltava hallitus, joka huolehtii yhtiön hallinnoinnista sekä toimintojen asianmukaisesta järjestämisestä. Hallituksella on oikeus osallistua yhtiön liiketoiminnasta päättämiseen silloinkin, kun yhtiöllä on toimitusjohtaja. Hallitukselle kuuluu päättäminen yhtiön toiminnan huomioiden laajakantoisten, periaatteellisesti tärkeiden ja toimintaa huomattavasti laajentavien tai supistavien päätösten tekemisestä. (Mähönen ym. 2007, 89-90.)

Hallituksen, johon kuuluu yhdestä viiteen varsinaista jäsentä sekä vähintään yksi varajäsen, valitsee osakeyhtiön yhtiökokous. Hallituksen kutsuu koolle hallituksen puheenjohtaja. Kokous on päätösvaltainen, kun vähintään puolet jäsenistä on läsnä kokouksessa, mikäli yhtiöjärjestys ei edellytä tätä suurempaa määrää. (Suomen yrittäjät 2013.)

4.5 Toimitusjohtaja

Toimitusjohtajan valitseminen on vapaaehtoista, mikäli sitä ei ole määrätty pakolliseksi yhtiöjärjestyksessä tai hallitus ei halua sellaista valita. Toimitusjohtajan tehtävänä on hoitaa yhtiön jokapäiväistä juoksevaa hallintoa hallituksen antamien ohjeiden

ja määräysten mukaisesti. Hänellä on velvollisuus antaa hallitukselle ja sen jäsenille tarpeelliset tiedot, yrityksen toiminnasta ja tilasta. Toimitusjohtaja voi tästä huolimatta toimia sekä hallituksen jäsenenä että puheenjohtajana. (Mähönen ym. 2007, 96-97.)

Toimitusjohtaja vastaa kirjanpidon lainmukaisuudesta ja varainhoidon järjestämisestä luotettavalla tavalla. Toimitusjohtaja ei nauti työsopimuslain tai työehtosopimusten tarkoittamaa irtisanomissuojaaja, ja hänet voidaan irtisanoa ilman irtisanomisaikaa. (Siikarla 2006, 158-159.)

4.6 Tilintarkastajat

Yhtiökokouksessa valittava tilintarkastaja tai tilintarkastajat valitaan yksityisissä osakeyhtiöissä yleensä toistaiseksi voimassa olevalle toimikaudelle.

Tilintarkastaja voidaan jättää valitsematta, mikäli tilintarkastuslain 2. luvun 4. §:n mukaan, mikäli päättyneellä ja sitä välittömästi edeltäneellä tilikaudella on täyttynyt enintään yksi seuraavista edellytyksistä:

- 1) taseen loppusumma ylittää 100 000 euroa;
- 2) liikevaihto tai sitä vastaava tuotto ylittää 200 000 euroa;
- 3) palveluksessa on keskimäärin yli kolme henkilöä. (Tilintarkastuslaki 459/2007.)

Pienissä osakeyhtiöissä ei näin ollen ole pakkoa valita tilintarkastajaa, mikäli yhtiöjärjestyksessä ei toisin määrätä. Osakkeenomistajien vähemmistöllä on etujensa turvaamiseksi pienissäkin osakeyhtiöissä oikeus vaatia valittavaksi tilintarkastaja. Vaatimuksen voi esittää vähemmistö, joka omistaa vähintään 10 prosenttia kaikista osakkeista tai kolmasosan yhtiökokouksessa edustetuista osakkeista. (Immonen & Nuolima 2012, 101, 130-132.)

5 RAHOITUS

5.1 Oma pääoma

Yrityksen oma pääoma muodostuu yritykseen sijoitetusta pääomasta sekä tulorahoituksesta kertyneestä pääomasta. Pääomaa kasvattaa myös omaisuuden arvon kasvaminen. Yrityksen oman pääoman ehtoissa rahoituksessa osakkeenomistajat sijoittavat yhtiöön pääomaa ennalta määräämättömäksi ajaksi. Sijoitus on sidottua pääomaa, joka säilyy yhtiössä, mikäli yhtiö ei myöhemmin tee päätöstä osakepääoman alentamisesta. Sijoitus antaa osuuden yhtiöstä ja sen tulevaisuuden tuotoista, ja vastineeksi sijoituksesta saadaan lähtökohtaisesti yhtiön osakkeita. Poikkeuksena tästä on sijoittaminen vapaan oman pääoman rahastoon, josta yhtiö ei anna osakkeita tai muutakaan vastinetta. (Mähönen & Villa 2013, 144-145.)

Lähtökohtana osakeyhtiölaissa on, että kaikki osakkeet tuottavat yhtäläiset oikeudet. Yhtiöjärjestyksessä voidaan kuitenkin määrätä, että yhtiössä on tai voi tulevaisuudessa olla oikeuksiltaan ja velvollisuuksiltaan toisistaan poikkeavia osakkeita. Tyypillisiä esimerkkejä ovat päätösvallan ja osakkeesta saatavan tuoton suhteen poikkeavat osakkeet tai osakesarjat. (Mähönen & Villa 2013, 145.)

5.2 Sijoitettu vapaa oma pääoma

Yhtiöoikeuskäytännössä sijoitusta vapaan oman pääoman rahastoon (SVOP) pidetään vastikkeettomana sijoituksena. Yhtiöön on mahdollista sijoittaa rahaa tai muuta omaisuutta oman pääoman ehdoilla ilman, että osakkeenomistaja saa lisää yhtiön osakkeita. Myös pääomalaina tai muu rahalaina on muutettavissa sijoitetuksi vapaaksi omaksi pääomaksi. (Viitala 2014, 111.)

Sijoittaminen SVOP-rahastoon on joustava tapa hallita yhtiön pääomia. Sijoitus lisää yhtiön varallisuutta ja nostaa osakkeen matemaattista arvoa, mikä antaa mahdollisuuden saada yhtiöstä osinkotuloa kevyemmin verotettuna. Osakeyhtiö voi palauttaa SVOP-rahastoon sijoitetun pääoman korottomana 10 vuoden kuluessa sijoituksen tekemisestä. Rahastopalautusta kohdellaan tuolloin pääomapalautuksena, eikä siitä aiheudu veroseuraamuksia. (Viitala 2014, 168.)

5.3 Vieras pääoma

Vieraan pääoman ehtoisessa eli velkarahoituksessa osakkeenomistajat, pankki tai muut toimijat antavat pääomaa yhtiön käyttöön. Pääoma annetaan käyttöön sopimuksen perusteella korvausta vastaan ennalta määräytyksi ajaksi. Vieraan pääoman ehdoin yhtiötä lainoittava velkoja ei saavuta osakkeenomistajan asemaa tai äänivaltaa yhtiössä. Yhtiön joutuessa maksukyvyttömäksi ovat lainoittajan saatavat yhtiöstä etusijalla osakkeenomistajaan nähden. (Mähönen & Villa 2013, 147.)

5.4 Pääomalaina

Pääomalaina on osakeyhtiölain 5. luvun 1. §:n mukaan laina, jolla on mm. muita velkoja huonompi etuoikeus yhtiön purkautuessa ja konkurssissa. Lainan pääoma saadaan palauttaa ja maksaa lainalle korkoa vain yhtiön vapaasta omasta pääomasta. Pääomalainaa voidaan käyttää saneerauskeinona selvitystilän välttämiseksi sekä yhtiön vakaavaraisuuden parantamiseksi. Pääomalaina on määritelty oman pääoman eräksi, ja selvitystilassa sekä konkurssissa sillä on muita velkoja huonompi etuoikeus. (Verohallinto 2014.)

5.5 Osakkaan laina yhtiölle

Yhtiön ja osakkeenomistajan välisessä rahoituksessa on huomioitava sekä lainan tarve yhtiölle että lainan markkinaehtoisuus. Markkinaehtoisuudella tarkoitetaan tässä yhteydessä lainan käypää korkotasoa. Oikeuskäytännössä hyväksyttäväksi korkotasoksi on määritelty lainan antohetkellä maksettu yleinen korkotasoa. Lainakorkojen myöhemmin tapahtuneilla muutoksilla ei ole merkitystä lainan ehtoihin. (Viitala 2014, 102.) Metsätaloutta harjoittavan osakeyhtiön osakkeenomistajaltaan saaman lainan korkojen vähentäminen tapahtuu henkilökohtaisesta tulolähteestä (TVL) saaduista tuloista.

5.6 Osakepääoman korottaminen

Osakepääoman korottaminen tapahtuu useimmiten laskemalla liikkeelle uusia osakkeita. Päätöksen osakeannista tekee yhtiökokous tai hallitus yhtiökokouksen antamin valtuuksin. Osakkeenomistajilla on etuoikeus annettaviin osakkeisiin samassa suhtees-

sa kuin mitä heillä ennestään on yhtiön osakkeita, mutta siitä voi poiketa yhtiön kannalta painavien taloudellisten syiden vuoksi. (Patentti- ja rekisterihallitus 2014.)

Osakepääomaa korotetaan usein selvitystilan välttämiseksi, mutta se on myös keino ottaa yhtiöön uusia osakkeenomistajia. Uusille osakkaille suunnatusta osakeannista on mahdollista päättää yhtiökokouksessa, kun vähintään 2/3 annetuista äänistä ja kokouksessa edustetuista osakkeista sitä kannattaa. Uusille osakkaille voidaan antaa mahdollisuus merkitä osakkeita myös apporttina. (Siikarla 2006, 214-217.) Tämä mahdollistaa esimerkiksi metsäosakeyhtiön omistuspohjan laajentamisen uusilla osakkailla, jotka tuovat osuusmaksunsa yhtiöön metsänä.

5.7 Osakkaan käytännön vastuu rahoituksesta

Usein pienissä osakeyhtiöissä on vain yksi tai muutama osakkeenomistaja ja osakepääoma lain vaatima vähimmäismäärä 2500 euroa. Harjoitettava toiminta on pieni-
muotoista, eikä yhtiöllä ole useinkaan luoton vakuudeksi kelpavaa varallisuutta. Tällöin luoton saamiseksi yhtiön osakkeenomistajat joutuvat panttaamaan omaisuuttaan tai antamaan henkilökohtaisen takauksen yhtiön velkojille. Mikäli osakeyhtiön liiketoiminnassa epäonnistutaan, käytetään osakeyhtiön velvollisuuksien täyttämiseen yhtiön oman omaisuuden lisäksi osakkeenomistajien pantattua henkilökohtaista omaisuutta. (Kyläkallio 2013, 89.)

Osakeyhtiöpohjaisen metsänomistuksen alkaessa pienillä metsäpinta-aloilla on tilanne juuri edellä kuvatun kaltainen. Yhtiöön sijoittavan tai sijoittavien onkin rahoitettava ja taattava yhtiön lainoja ainakin alkuvaiheessa, kunnes osakeyhtiöllä on niin paljon omaisuutta, että sen vakuusarvo riittää kattamaan esimerkiksi lisämetsän osto varten otetun lainan. Metsästä saatava tulo on lisäksi epätasaista, ja ostetusta metsästä saavat merkittävämmät tuotot voivat olla vuosikymmenten päässä.

Metsäosakeyhtiön ulkopuolisista rahoituslähteistä tärkein ja monesti ainoa rahoittaja on pankki. Aiempi pankkisuhde ja yhtiön vakaat tulonäkymät auttavat lainaneuvotte-
luissa. Lopulliset lainan ehdot riippuvat kuitenkin käytössä olevista vakuuksista ja lainanottajan oletetusta maksukyvyistä velvoitteiden hoitamiseksi.

5.8 Julkiset tuet

Metsätalous ei ole maatalouden tapaan valtion rahoituksen kohteena muutoin kuin maatarahoituksen yhteydessä. Osakeyhtiön omistuksessa olevilla metsillä on oikeus Kemera-tukeen vain, jos osakkeenomistajina on luonnollisia henkilöitä ja päätoimialana on maatalo- tai metsätalous. (Metsätilan sukupolvenvaihdos ja omistusjärjestelyt 2011.)

6 VAROJEN JAKAMINEN

6.1 Varojen jakamisen perusteet

Yhtiö saa pääomia kannattavasta toiminnasta ja yritykseen tehtävistä pääomasijoituksista. Osakeyhtiölaki lähtee periaatteesta, että voitonjaon tulee aina perustua viimeksi päättyneeltä tilikaudelta vahvistettuun tilinpäätökseen ja taseeseen. Yhtiö saa jakaa osakkailleen vapaan oman pääoman vähennettynä yhtiöjärjestyksen mukaisesti jakamatta jätettävillä varoilla. Varojen jakamisessa on otettava huomioon myös olennaiset muutokset yhtiön taloudellisessa asemassa tilinpäätöksen laatimisen jälkeen. Varoja ei saa jakaa, mikäli jaosta päätettäessä tiedetään yhtiön olevan maksukyvytön tai jaon aiheuttavan maksukyvyttömyyden. (Villa 2013, 320-321.)

Varojen jakamista koskeva sääntely liittyy paljolti velkojien suojaamiseen. Varojen jakamisesta päätetään yhtiökokouksessa, ja päätös on täten omistajien käsissä. Osakeyhtiölain pääoman pysyvyyttä korostavat periaatteet ja säännöt pyrkivät estämään osakkeenomistajien liiallista varojen jakoa velkojien kustannuksella. Osakkeenomistajathan eivät ole henkilökohtaisessa vastuussa yhtiön velvoitteista. (Mähönen ym. 2007, 152-153.)

Osakeyhtiö voi jakaa varoja osakkeenomistajille osakeyhtiölain 13. luvun 1. §:n mukaan laillisesti vain seuraavilla tavoilla:

- 1) voitonjaolla eli osinkoina ja varojen jakamisella vapaan pääoman rahastosta;
- 2) osakepääoman alentamisella;
- 3) hankkimalla ja lunastamalla omia osakkeita;

- 4) yhtiön purkamisella ja kaupparekisteristä poistamisella. (Osakeyhtiölaki 624/2006.)

6.2 Voitonjako osinkoina

Osinkojen jakamisessa on kyse tilikauden ja aiempien tilikausien voiton jakamisesta yhtiön osakkaille. Osinko jaetaan yleensä osakeomistusten suhteessa, mutta kaikkien osakkeenomistajien suostumuksella siitä voidaan poiketa. Jaettavasta osingosta päättää yhtiökokous hallituksen esityksen perusteella. Osinkoina on kuitenkin jaettava vähintään puolet tilikauden voitosta vähennettynä yhtiöjärjestyksen mukaisesti jakamatta jätettävällä määrällä, mikäli vähintään kymmenyksen yrityksen osakkeita omistavista näin haluaa. (Villa 2013, 318-323.)

Esityksen yhtiökokoukselle osingon jakamisesta tekee osakeyhtiön hallitus. Yhtiökokouksessa päätös osinkojen jakamisesta tehdään yksinkertaisella äänten enemmistöllä. Yhtiökokous saa päättää vapaasti osingon nostoajankohdasta. Osinkoja voidaan nostaa myös useassa erässä. (Siikarla 2006, 239.)

Osakeyhtiölaissa ei nimenomaisesti määrätä, missä muodossa varojen jakaminen on tehtävä. Varoja voidaan rahan lisäksi jakaa myös muuna omaisuutena. Muuna omaisuutena eli ns. in natura osinkojen jakaminen on mahdollista osakkeenomistajan suostumuksella. Verotuksellisesti in natura -muodossa saatu osinko arvostetaan niiden käypään arvoon. (Immonen & Nuolima 2012, 179-180.)

6.3 Vapaan oman pääoman jakaminen

Varojen jakamisella vapaan oman pääoman rahastosta tarkoitetaan muun vapaan pääoman kuin voittovarojen jakamista. Näitä rahastoja ovat SVOP-rahaston lisäksi muut yhtiöjärjestykseen perustuvat vapaaehtoiset rahastot. Jaettava vapaan oman pääoman määrä on mainittava päätöksenteossa, koska se tulee näkyviin niin tilinpäätöksessä kuin verotuksessakin. Yhtiön jakokelpoista vapaata pääomaa vähentävät muun muassa yhtiön hallussa olevat omat osakkeet, aiemmilla tilikausilla syntyneet tappiot sekä aikaisempi oman pääoman jakaminen. (Mähönen ym. 2007, 161-162.)

6.4 Osakepääoman alentaminen

Osakepääoman alentamisessa varoja kirjataan pois yhtiön pääomasta. Päätöksen osakepääoman alentamisesta tekee yhtiökokous yksinkertaisella enemmistöllä, jollei yhtiöjärjestyksessä toisin mainita. Päätökseen on kirjattava osakepääoman alentamismäärä tai sen enimmäismäärä ja tarkoitus, johon alennettu määrä käytetään. Yksityinen osakeyhtiö ei saa alentaa osakepääomaansa alle 2500 euron minimipääoman. (Mähönen & Villa 2013, 276-277.)

Osakepääoman alentamista koskeva muutosilmoitus on tehtävä Patentti- ja rekisterihallitukselle kuukauden kuluessa yhtiökokouksen päätöksestä. Patentti- ja rekisterihallitus antaa kuulutuksen osakepääoman alentamisesta niille yhtiön velkojille, joiden saatava on syntynyt ennen kuulutuksen antamispäivää. Etukäteen maksettavan ilmoituksen käsittelymaksu on 240 euroa. (Patentti- ja rekisterihallitus 2014.)

6.5 Omien osakkeiden hankinta ja lunastaminen

Osakkeiden hankkiminen tarkoittaa tilannetta, jossa osakkeenomistajat vapaaehtoisesti luovuttavat osakkeita yhtiölle. Näin tehdään erityisesti sukupolvenvaihdostilanteissa ja yrityskaupoissa. Lunastamisessa puolestaan osakkeenomistajan on luovutettava osakkeita yhtiölle. Lunastaminen voi tapahtua joko vastikkeellisesti tai ilman vastiketta. Pääsääntöisesti omien osakkeiden hankinta- tai lunastuspäätöksen tekee yhtiökokous. Hankitut, lunastetut tai yhtiölle muulla tavoin tulleet omat osakkeet voidaan pitää yhtiöllä, mitätöidä tai luovuttaa edelleen. (Siikarla 2006, 257-261.)

6.6 Palkka

Palkkaa ei varsinaisesti pidetä osakeyhtiön varojen jakamisena. Kirjanpidollisesti palkkakustannukset ovat toisin kuin osingot vähennyskelpoinen menoerä. Tosiasiallisesti palkan nostamisen ja osingonjaon optimointi ovat keskeinen tekijä yhtiön varojen jaossa niille osakkaille, jotka työskentelevät omistamissaan yhtiöissä. (Viitala 2014, 89.)

Palkan nostaminen yhtiöstä on osakasasemassa olevalle työntekijälle joustava tapa varojen nostamiseksi yksityistalouden tarpeisiin. Omistaja-yrittäjä voi periaatteessa

vapaasti valita palkanmaksuperusteen ja säännöllisyyden. Palkkaa nostettaessa rajoitteita kohdistuu lähinnä ylisuureen palkkaan. Toisaalta osakasasemassa olevan työntekijän ei ole pakko nostaa palkkaa, vaan hän voi esimerkiksi kerryttää yhtiöön varallisuutta tulevia investointeja varten. (Viitala 2014, 89.)

Palkan lisäksi osakkailla on mahdollisuus nostaa yhtiöstä myös verovapaita tuloja kuten päivärahoja ja kilometrikorvauksia kirjanpitoon vietävien tositteiden mukaisesti. Kilometrikorvausta voidaan maksaa osakkaalle verohallinnon vuosittain hyväksymän suuruisena, joka on 0,43 €/km. vuonna 2014. (Lappalainen 2014.)

6.7 Osakaslaina

Osakas voi ottaa omistamastaan yhtiöstä lainaa. Vaikka osakkaan ottama laina ei varsinaisesti ole voitonjakoa, voidaan yhtiön osakkaan tai hänen perheenjäsenensä saama osakaslainaa pitää yhtenä voitonjaon muotona. Tuloverolain 53a. §:n mukaista osakaslainaa saadakseen on osakkaan tai hänen perheenjäseniensä yhdessä tai erikseen omistettava vähintään 10 prosenttia yhtiön osakkeista tai vastaava määrä yhtiön osakkeiden tuottamasta äänimäärästä. (Viitala 2014, 107.)

Osakaslaina on saajalleen veronalaista pääomatuloa, josta ei tarvitse periä korkoa. Osakkeenomistajan on mahdollista vähentää pääomatuloistaan tulonhankkimismenoina takaisin maksamansa osuus osakaslainasta. Edellytyksenä on, että laina on maksettu takaisin viiden vuoden kuluessa lainan nostamisesta. (Viitala 2014, 108-109.)

Yhtiö ei voi verotuksessaan vähentää osakkaalle annettua lainaa vähennyskelpoisena menona. Lisäksi osakaslaina pienentää osakeyhtiön osakaskohtaista nettovarallisuutta. Tämän vuoksi osakaslaina ei ole voitonjaon optimoinnissa erityisen kannattava vaihtoehto. (Viitala 2014, 108.)

6.8 Laiton varojenjak

Yhtiön varoja ilman liiketaloudellista perustetta vähentävä tai velkoja lisäävä liiketapahtuma, jota ei ole mainittu osakeyhtiölain 13. luvun 1. §:ssä, on laitton. Liiketaloudellista perustetta arvioitaessa ei ole olennaista, osoittautuuko liiketoimi tappiolliseksi. Olennaisia ovat perusteet, joilla liiketoimi on tehty. (Mähönen ym. 2007, 164.)

Laitonta varojenjakoja on perinteisesti kutsuttu myös peiteltyksi osingonjaoksi. Laittomasta varojen jaosta on kysymys muun muassa myytäessä omaisuutta tai palveluja alihintaan tai ostettaessa niitä ylihintaan. Säännökset laittomasta varojenjaosta koskevat varojen jakamista niin osakkeenomistajille kuin muillekin tahoille. (Mähönen ym. 2007, 164.)

7 VEROTUS

7.1 Osakeyhtiön verotus muutoksessa

Vuoden 2013 kehysriihessä hallitus päätti merkittävistä muutoksista yritys- ja osinkoveroihin. Hallitusohjelman mukaisesti yritysten työllistämisen-, kasvu- ja investointimahdollisuuksia parannetaan yritysten verotusta keventämällä ja siirtämällä painopistettä yhteisön verotuksesta sen osakkaiden verotukseen. Samalla luovuttiin osakkeenomistajalle verovapaista osingoista, joten vuoden 2014 alusta lähtien osingonjakoon liittyy aina veroseuraamus. (Viitala 2014, 27-31.)

Yhteisöveron laskemiseen luo painetta verokannan lasku monissa kilpailijamaissa. Kehityksen taustalta löytyy kansainvälinen kilpailu yrityksistä niiden sijoituksessa ja tehdessä investointeja alhaisen verotuksen maihin. Maiden välinen kilpailu yrityksistä hyödyttää myös pörssien ulkopuolisia listaamattomia yrityksiä, antaen niille samoja veroetuja kuin suuryrityksillekin.

Suomen 20 prosentin yhteisöverokanta on pohjoismaiden alhaisin. Se on alentunut varsin nopeasti vuoden 2011 26 prosentista nykyiselleen. EU:ssa keskimääräinen yhteisöverokanta on alentunut vuoden 1995 35,3 prosentista 23 prosenttiin, joten aleneva trendi on ollut selvä. (Viitala 2014, 28.)

Yhteisöverokanta ja pääomatuloverokanta olivat Suomessa pitkään samalla tasolla. Vuoden 2014 alusta lähtien yhtiö- ja pääomaverokannan ero on kuitenkin revennyt jopa 12 prosenttiin pääomatulojen määrästä riippuen. Valtioneuvosto sopi vuoden 2014 kehysriihessä pääomatulojen verotuksen kiristämisestä vuoden 2015 alusta siten, että ylemmän verokannan tulorajaa alennetaan 30 000 euroon ja ylemmän verokannan verokanta korotetaan 33 prosenttiin (Valtioneuvoston tiedotteet 2014). Verokantojen

erolla on erityistä merkitystä osakeyhtiön voitonjaon optimoinnissa. Verotetaanhan osakeyhtiöön kanavoitua tuloa huomattavan kevyesti verrattuna osakkeenomistajan suoraan saamaan pääomatuloon. (Viitala 2014, 26-27.)

7.2 Osakeyhtiön tuloverotus

Osakeyhtiön verotuksessa lähtökohtana on sen itsenäinen verovelvollisuus. Tulo verotetaan osakeyhtiön tulona, eikä se sellaisenaan vaikuta osakkeenomistajan verotukseen. Yhtiön tulo verotetaan 20 prosentin yhteisöverokannan mukaisesti ja näin verotettu tulo voidaan jättää yhtiöön ilman muita veroseuraamuksia. Osakeyhtiön verotuksessa vahvistettu tappio voidaan vähentää 10 seuraavan verovuoden aikana syntyneestä tulosta. Tappio on vähennettävissä vain sen tulolähteen tuloksesta, jossa se on syntynyt. (Verohallinto 2014.)

Osakeyhtiöllä voi olla toiminnastaan kolmen tuloverolain mukaista toimintaa. Elinkeinotoimintaa verotetaan elinkeinotoiminnan tulolähteestä (EVL-lähde), maatalouden toimintaa maatalouden tulolähteestä (MVL-tulolähde) ja kaikkea muuta toimintaa henkilökohtaisen tulon lähteestä (TVL-lähde). Osakeyhtiömuotoisen metsätalouden tulo on tuloverolain mukaisesti verotettavaa henkilökohtaisen tulolähteen tuloa. Tulolähteen verotettava tulo lasketaan erikseen siten, että verovuoden tulosta vähennetään aikaisemmilta verovuosilta samalle tulolähteelle vahvistetut tappiot. (Verohallinto 2014.)

7.3 Pääomaverotus

Osakeyhtiössä sekä osinkoja että muutakin osakkaan yhtiöltä saamaa tuloa verotetaan pääomatulona. Vuoden 2014 alusta pääomatulon veroprosentti on 40 000 euroon asti 30 prosenttia ja 32 prosenttia sen ylittävältä osuudelta. Pääomatulon veron laskennassa otetaan huomioon myös muut pääomatulot. Maksettavat verot, alijäämä tai tappio lasketaan pääomatulolajille eli koko pääomatulojen kokonaisuudelle. (Jauhiainen 2014, 15.)

7.4 Arvonlisäverotus

Osakeyhtiön on ilmoitettava arvonlisäverovelvolliseksi tilikauden liikevaihdon ylittäessä 8500 euroa. Liikevaihdon jäädessä alhaisemmaksi on yhtiön mahdollista hakeutua arvonlisäverovelvolliseksi vapaaehtoisesti. (Verohallinto 2014.)

Osakeyhtiössä arvonlisäverotus toteutetaan kuukausittaisina tilityksinä, kun vuosittainen liikevaihto ylittää 50 000 euroa (Leppänen 2014, 6). Liikevaihdon pysyessä pääsääntöisesti alhaisempana yhtiön on mahdollista hakea verottajalta kirjallisesti myös harvennettua arvonlisäverojen tilitysväliä (Lappalainen 2014).

7.5 Varainsiirtoverotus

Vuonna 2014 osakeyhtiön osakkeiden kaupasta suoritettava vero on kaksi prosenttia kauppahinnasta (Verohallinto 2014). Mikäli yhtiöön tuodaan apportina kiinteää omaisuutta tai osakeyhtiö hankkii kiinteistön, on sen käyvästä arvosta tai kauppahinnasta maksettava neljän prosentin varainsiirtovero (Leppänen 2014, 7). Varainsiirtoveron maksaminen on edellytyksenä lainhuudon saamiselle uuden omistajan nimiin (Jauhiainen 2014, 17).

7.6 Luovutusvoiton verotus

Luovutusvoittona verotetaan omaisuuden luovutushinnan ja hankintamenon välistä erotusta. Siitä maksetaan veroa pääomatulojen veroprosentin mukaisesti, ellei kyse ole tuloverolain 48. §:ssä verovapaiksi säädettyistä luovutusvoitoista. (Kiviniemi & Havia 2011, 112-113.) Osakeyhtiön ollessa myyjänä sillä ei ole mahdollisuutta käyttää luovutusvoittoverotuksen laskemisessa hankintameno-olettamaa (Verohallinto 2014).

Luovutusvoittoveroa ei tarvitse maksaa osakeyhtiötä perustettaessa, mikäli henkilöt, joilla on yhteistä metsää omistuksessaan, tuovat sen varoineen ja velkoineen osakeyhtiöön. Yhtiön omistussuhteiden on lisäksi pysyttävä samoina, eikä mukaan voida ottaa uusia osakkaita. Uusia osakkaita otettaessa tulkitaan kyseessä olevan uuden yhtiön, ja metsän luovutuksessa yhtiöön joudutaan maksamaan luovutusvoittovero uuden osakkaan osakeyhtiölle luovuttaman metsän osalta. (Leppänen 2014, 7-9.)

7.7 Osakkeen matemaattinen arvo

Osakkeen matemaattinen arvo on olennainen tekijä yhtiön osingonjaon verotuksessa. Matemaattisen arvon laskenta perustuu osakeyhtiön verovuotta edeltävän vuoden tilinpäätöksen mukaan laskettuun nettovarallisuuteen. Nettovarallisuutta laskettaessa laskennassa otetaan huomioon kaikki osakeyhtiön varat ja velat riippumatta siitä, mihin tulolähteeseen ne kuuluvat. Nettovarallisuuslaskelmassa varojen arvona pidetään yleensä tuloverotuksen hankintamenon jäännöstä, joka yhtiöllä on poistojen ja arvonalennusten jälkeen jäljellä tilikauden päättyessä. Nettovarallisuus saadaan vähentämällä varoista velat. Yhden osakkeen matemaattinen arvo saadaan jakamalla yhtiön nettoarvo ulkona olevien osakkeiden lukumäärällä. Ulkona olevilla osakkeilla tarkoitetaan osakkeita, jotka eivät ole yhtiön hallussa. (Viitala 2014, 48-50.)

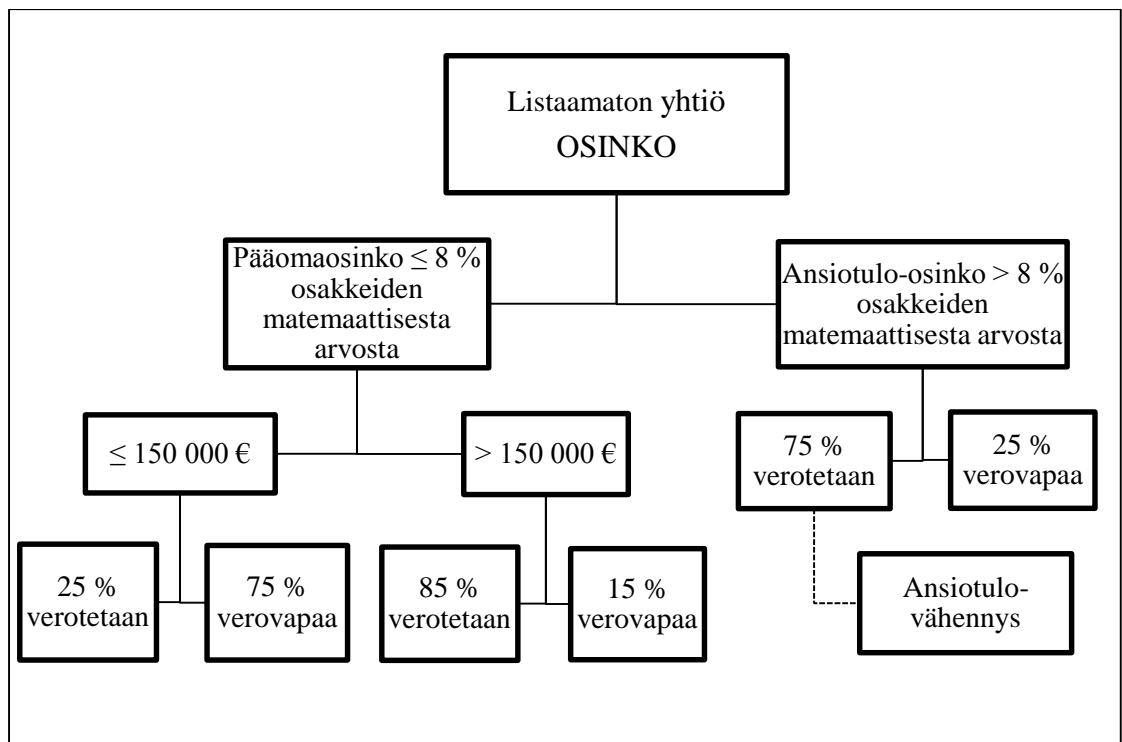
Osakkeen matemaattisen arvon keinotekoista kasvattamista estämään on säädetty osakastason oikaisuista tuloverolain 33. §:ssä. Osakkaan saaman osingon pääomatuloosuutta laskettaessa hänen osakkeidensa arvosta vähennetään yhtiön omistaman asunnon tai loma-asunnon arvo, jota osakas on käyttänyt omana tai perheensä asuntona verovuoden aikana. Myös elinkeinotoimintaa harjoittavan yhtiön varoista otettu osakaslaina vähennetään osakkaan omistamien osakkeiden matemaattisesta arvosta. (Viitala 2014, 57-58.)

7.8 Osingon verotus

Listamattomasta yhtiöstä saatu osinkotulo, johon luetaan myös osinkoina verotettava varojenjako vapaan oman pääoman rahastosta, jaetaan ansio- ja pääomatulo-osuuteen osakeyhtiön nettovarallisuudelle lasketun vuotuisen tuoton perusteella (Suomen yrittäjät). Kuviossa 1 esitetään listamattoman osakeyhtiön verotuskäytäntö. Pääomatulona verotettavasta osinkotulosta 25 prosenttia on veronalaista pääomatuloa ja 75 prosenttia on verovapaata tuloa siltä osin, kun osingon määrä jää alle osakkeen matemaattiselle arvolle lasketun kahdeksan prosentin vuotuisen tuoton. Koska huojennukseen oikeutettava osinkojen enimmäismäärä 150 000 euroa on osakkeenomistajakohtainen ja pääomaverotuksessa korotettua pääomaverokantaa käytetään vasta 40 000 euroa ylittävälle osalle, tulee huojennettu osinko kokonaisuudessaan verotettavaksi 30 prosentin pääomatuloverokannalla. Osakkeenomistajan maksaman alimmillaan 7,5 prosentin

osinkoveron ja osakeyhtiön maksaman alimman 20 prosentin yhteisöveron kanssa muodostuu kokonaisveroasteeksi 26 prosenttia. (Viitala 2014, 40-41.)

Vuoden 2014 alusta tuli voimaan ennakkoverotuksen muutos, jolla ennakkoperintäasetuksen 15. §:n 1. momenttiin lisättiin säännös ennakkopidätysvelvollisuudesta pörssiin listaamattoman yhtiön maksamista osingoista. Listaamattomista osakeyhtiöistä saaduista osingoista ennakkopidätys on 7,5 prosenttia ja 150 000 euron ylittävistä osingoista 27 prosenttia. (Viitala 2014, 47.)

KUVIO 1. Listaamattomasta osakeyhtiöstä saadun osingon verotus (Viitala 2014, 41).

7.9 Palkan verotus

Sekä ulkopuoliselle työntekijälle että yhtiössä osakasasemassa olevalle työntekijälle maksettu palkka sekä palkan sivukulut ovat verotuksessa yhtiölle vähennyskelpoisia menoeriä, joilla voidaan pienentää osakeyhtiön veronalaisen tulon määrää. Varsinaisen rahapalkan lisäksi pidetään palkkana myös luontoisetuja, kuten auto-, asunto-, ravinto- ja puhelinetua. Palkka verotetaan aina saajansa ansiotulona, joten sen verorasitus poikkeaa osingon verorasituksesta. Osingon ja palkan keskinäinen optimointi

onkin usein osakasasemassa olevan työntekijän tärkein verosuunnittelukeino. (Viitala 2014, 90.)

7.10 Osinkoa vai palkkaa

Osakeyhtiön voitonjaon optimoinnissa perussääntönä voidaan pitää palkan nostamisen yhtiöstä olevan verotuksellisesti edullista siihen määrään asti, jossa kokonaisveroaste vastaa yhtiön voitton jaon sovellettavaa yhteisöverokantaa. Taulukon 1 mukaisesti voitonjaon optimoinnissa kannattaa osakkaan nostaa yhtiöstä palkkaa siihen määrään asti, joka vastaa osinkojen kokonaisveroastetta. Vuoden 2014 alusta osinkojen alin kokonaisverorasitus on 26 prosenttia. Yrittäjän eläkelain mukaan vakuutetun osakkaan nostaman palkan suuntaa-antavana kynnyksrajana voidaan pitää valtion tuloveroasteikon ensimmäisen portaan ylärajaa eli 24 300 euroa. (Viitala 2014, 161-162.)

TAULUKKO 1. Esimerkkilaskelma yhtiön ja osakkaan verotuksesta (Viitala 2014, 162).

Yhtiö		Osakas	
Verotettava tulo	26 000 €	Palkka	25 200 €
Palkka	25 200 €	Kunnallisvero (21 %)	5290 €
Sivukulut (n. 3 %)	800 €	Valtionvero	580 €
Vero (20 %)	0 €	Vero (n. 23 %)	5870 €
Verot: yhtiö + osakas 6670 €			
Kokonaisveroprosentti 26,4 %			

Taulukon 1 esimerkkilaskelma osoittaa, että noin 25 000 euron vuosipalkan kokonaisverorasitus vastaa osinkotulon alinta mahdollista kokonaisverorasitusta eli 26 prosenttia. Laskelma on suuntaa-antava, eikä se huomioi osakastason verovähennysten vaikutuksia. (Viitala 2014, 133.)

7.11 Osakslainan verotus

Osakeyhtiön voitonjaossa osakslainan käyttäminen ei ole erityisen edullinen vaihtoehto. Osakkaan tai hänen perheenjäsenensä saama osakslaina on lainansaajalle veronalaista pääomatuloa, mutta yhtiölle lainan antaminen ei ole verotuksessa vähennyskelpoista menoaa. Osakslainan ottaminen yhtiöstä pienentää myös osakaskohtaista

nettovarallisuutta alentaen näin alhaisen osinkoveron jakomahdollisuutta. Osakkaalle veronalaiseksi pääomatuloksi luettavasta lainasta ei tarvitse periä korkoa. (Viitala 107-108.)

7.12 Peitellyn osingon verotus

Peitelty osinko on luonnolliselle henkilölle ansiotuloa, josta 75 prosenttia on veronalaista ja 25 prosenttia verovapaata tuloa, joten se vastaa ansiotulo-osingoista maksettavaa veroa. Lisäksi peitellyn osingon yhteydessä voidaan määrätä oheisseurauksia kuten veronlisäys tai veronkorotus. (Viitala 2014, 136.)

8 KIRJANPITO JA TILINTARKASTUS

8.1 Kirjanpito

Kirjanpitolain 1. luvun 2. §:n mukaisesti jokainen liike- tai ammattitoimintaa harjoittava on toiminnastaan kirjanpitovelvollinen. Osakeyhtiön on pidettävä toiminnastaan kahdenkertaista kirjanpitoa. Siinä jokainen liiketapahtuma kirjataan samanarvoisena vähintään kahdelle tilille toisen tilin veloitus- ja toisen tilin hyvityspuolelle. Kirjanpidossa on noudatettava hyvää kirjanpitoa, joka käytännössä sallii useiden erilaisten ratkaisujen käyttämisen kirjanpidossa. (Kyläkallio 2013, 125-126.)

Kahdenkertaisessa kirjanpidossa kirjanpitovelvollinen merkitsee liiketapahtumiksi menot, tulot, rahoitustapahtumat sekä niiden oikaisu- ja siirtoerät. Liiketapahtumat merkitään asiasisällön mukaisille kirjanpitotileille, joiden sisällöt pidetään jatkuvasti sisällöltään samanlaisina. Kirjanpitovelvollisen on pidettävä kirjanpitotileistä tililuettoa, joka selittää selkeästi ja riittävästi eriteltynä tilien sisällön. Liiketapahtumat kirjataan aikajärjestyksessä peruskirjanpitoon ja asiajärjestyksessä pääkirjanpitoon. Kirjauksien on perustuttava päivätyihin ja numeroituihin tositteisiin. (Kyläkallio 2013, 126.)

Yhtiön tilikausi on 12 kuukautta. Tilikausi voi toiminnan alussa, sitä lopetettaessa tai tilinpäätöskautta muutettaessa olla tästä poikkeavan mittainen. Mikäli osakeyhtiössä

on eri liiketoimintayksiköitä, on niiden tilikausien oltava samanaikaisia. (Kyläkallio 2013, 125.)

Toimintakertomus, tilinpäätös, luettelo tositteista sekä tieto niiden säilyttämistavoista on kirjoitettava sidottuun tasekirjaan, joka on säilytettävä vähintään 10 vuotta tilikauden päättymisestä. Tilikauden tositteet, liiketapahtumien kirjeenvaihto, koneellisen kirjanpidon täsmäytyselvitykset ja muu kuin tasekirjassa oleva kirjanpitoaineisto on säilytettävä vähintään kuusi vuotta sen vuoden lopusta, jonka aikana tilikausi on päätynyt. (Kyläkallio 128-129.)

8.2 Tilinpäätös ja tilintarkastus

Pienen osakeyhtiön on laadittava kultakin tilikaudelta tilinpäätös, joka sisältää tilinpäätöspäivän taloudellista asemaa kuvaavan taseen ja tuloksen muodostumista kuvaavan tuloslaskelman. Taseen ja tuloslaskelman laatimisesta sekä niiden liitetiedostojen laatimisesta on säännelty tarkoin kirjanpitolaissa ja kirjanpitoasetuksessa. Rahoituslaskelma ja toimintakertomus tulevat tehtäviksi vasta suuremmissa yrityksissä. (Mähönen ym. 2007, 113.)

Tilinpäätös on laadittava viimeistään neljän kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä. Tilinpäätös toimitetaan verohallinnolle muun verotusmateriaalin ohessa. Verotaja siirtää tilinpäätöstiedot Patentti- ja rekisterihallitukselle, joka rekisteröi tiedot kaupparekisteriin. Rekisteröityjä tilinpäätösasiakirjatietoja on mahdollista tilata Virretietopalvelusta tai tarkastella niitä muiden palvelujen kautta. (Patentti- ja rekisterihallitus 2014.)

Pieniyhtiön kirjanpito on yrittäjän ajan säästämiseksi helpointa jättää kirjanpidon ammattilaisten hoidettavaksi. Kirjanpidon lisäksi pieniyhtiön tilinpäätös on varsin pienin toimenpitein koottavissa huolella pidetystä kirjanpidosta. Kirjanpidon ammattilaisilla on lisäksi uusin tieto verotuksen ja kirjanpidon vaatimusten muutoksista. Pieniyhtiön kirjanpidon arvonlisäveroton hinta tilinpäätöksineen on noin 500 euroa vuodessa. (Savolainen 2014.)

9 SUKUPOLVENVAIHDOS JA PURKAMINEN

9.1 Myyjän verotus

Osakeyhtiön sukupolvenvaihdos toteutetaan yleisesti yhtiön osakkeiden luovutuksella tai kaupalla. Myyjänä toimii tällöin yhtiön osakas, ja saatava kauppasumma on hänelle henkilökohtaista tuloa. Osakkeiden myynti on verotuksessa luovutusvoittoveron alais- ta tuloa. Niiden myyntihinnasta vähennetään hankintahinta ja myynnistä koituneet kulut. Erotuksen ollessa positiivinen pääomatulon luovutusvoittovero on 30 prosenttia, mutta yli 40 000 euron ylittävästä kauppasummasta 32 prosenttia. Luonnollisella hen- kilöllä tai kuolinpesällä, joka on omistanut kaupan kohteena olevat osakkeet yli 10 vuotta, on mahdollisuus vaihtoehtoisesti vähentää hankintameno-olettamana 40 pro- senttia myyntihinnasta. Alle 10 vuotta omistetun omaisuuden myynnistä hankintame- no-olettama on 20 prosenttia. (Suomen Yrittäjät 2013).

Kaikkien seuraavien ehtojen täytyessä myynti on kuitenkin verovapaata:

- 1) myydään vähintään 10 prosentin osuus osakeyhtiön osakkeista;
- 2) myyjä on omistanut osakkeet vähintään 10 vuotta. Myös edellisen omistajan omistusaika voidaan laskea mukaan, mikäli omaisuus on saatu lahjana tai pe- rintönä;
- 3) ostajana ovat joko yksin tai yhdessä puolisonsa kanssa myyjän lapsi, rintaperil- linen tai myyjän sisko, veli, sisar- tai velipuoli. (Suomen Yrittäjät 2013.)

Liiketoimintakaupassa, toiselta nimeltään substanssikaupassa, myyjänä toimii yhtiö. Yhtiön saamaa kauppahintaa verotetaan samoin kun muutakin yhtiöön tulevaa tuloa. Kauppahinnan saamiseksi yhtiön omistajille on se nostettava osinkoina tai palkkana tai yhtiö on purettava. (Suomen Yrittäjät 2013.)

9.2 Jatkajan verotus

Sukupolvenvaihdos on jatkajalle täysin lahjaveroton, mikäli kauppahinta on käyvän arvon mukainen. Kauppahinnan ollessa alle osakeyhtiön käyvän arvon muodostuu veronalainen lahja. Yritystoiminnan ja maatalouden harjoittajilla on mahdollisuus käyttää perintö- ja lahjaverolaissa näille tulolähteille annettuja huojennussäännöksiä sukupolvenvaihdoksissa. Koska metsätalouden harjoittamista ei lueta elinkeinotoi-

minnaksi, ei jatkaja ole oikeutettu näihin huojennuksiin. Kaupalla täydellä hinnalla tai lahjaluonteisella kaupalla, jonka arvo on vähintään 75,1 prosenttia käyvästä arvosta on mahdollista välttää lahjaveron määräytyminen. (Suomen Yrittäjät 2013.)

9.3 Osakkaan eläke- ja sosiaaliturva

18 - 67-vuotiaat metsätalouden harjoittajat toimintamuodosta riippumatta vakuutetaan Maatalousyrittäjien eläkelain (MYEL) mukaan. Vakuutus on pakollinen myös sivutoimenaan metsätaloutta harjoittaville MYEL-työtulon edellytysten täytyessä. Perustyötulon osuus metsästä lasketaan metsäpinta-alan mukaan, ja sitä voidaan korottaa metsänomistajan työskennellessä esimerkiksi hakkuu- ja raivaustöissä tavanomaista enemmän. Vakuutusvelvollisuus on selvitettävä metsäpinta-alan ylittäessä Etelä-Suomessa 50 hehtaaria, Keski-Suomessa 75 hehtaaria ja Pohjois-Suomessa 100 hehtaaria. Vakuutus on mahdollista ottaa vapaaehtoisena myös pienemmille metsäpinta-aloille. (Maatalousyrittäjien eläkelaitos 2013.)

Metsätaloutta harjoittavassa osakeyhtiössä johtavassa asemassa oleva osakas on MYEL-eläkevakuutuksen ja siihen liittyvän MATA-työtaturmavakuutuksen piirissä seuraavien edellytysten täytyessä:

- osakas omistaa yksin enemmän kuin 30 prosenttia yhtiön osakkeista tai hallitsee yli 30 prosenttia osakkeiden tuottamasta äänimäärästä;
 - osakas omistaa yhdessä avio- tai avopuolisonsa kanssa tai samassa kotitaloudessa asuvan ylenevässä tai alenevassa polvessa olevan lähimaisen kanssa yli 50 prosenttia osakeyhtiön pääomasta tai osakkeiden tuomasta äänimäärästä.
- (Maatalousyrittäjien eläkelaitos 2013.)

9.4 Purkaminen

Osakeyhtiön purkautumisella tarkoitetaan sen olemassaolon lopullista päättymistä. Vakavarainenkin yhtiö on purettava selvitystilan kautta osakkeenomistajien halutessa lopettaa yritystoiminnan ja jakaa sen varat. Purkautumisen seurauksena yhtiön toiminnan lisäksi sen oikeushenkilöllisyys päättyy (Siikarla 2006, 308.)

Osakeyhtiö voi purkautua kolmella tavalla; yhtiökokouksen, rekisteriviranomaisen tai tuomioistuimen päätökseen. Purkamista edeltää yhtiön selvitystila, jolloin yhtiön halli-

tuksen ja mahdollisen toimitusjohtajan sijalle valitaan yksi tai useampi selvitysmies. Selvitysmiesten on haettava julkinen haaste yhtiön velkojille. Siinä yhtiön velkojia kehoitetaan ilmoittamaan saatavansa sillä uhalla, että tuntemattomat velat lakkaavat. (Villa ym. 2007, 113-114.)

Mikäli yhtiön varat eivät riitä yhtiön selvittämiseen tai yhtiön varoista ei saada tietoa, on rekisteriviranomaisen määrättävä yhtiö selvitystilaan asettamisen sijasta poistettavaksi rekisteristä. Velkojen määrän ylittäessä varat yhtiö on asetettava selvitystilan sijasta konkurssiin. Seuraavaksi yhtiön omaisuus muutetaan rahaksi ja sen velat maksetaan. Mikäli yhtiölle jää velkojen maksun jälkeen omaisuutta, jaetaan se osakkeenomistajille. Osakeyhtiö purkautuu lopullisesti yhtiökokouksessa selvitysmiesten esitettyä lopputilityksen. Yhtiön purkaminen on ilmoitettava rekisteröitäväksi viipymättä Patentti- ja rekisterihallitukseen. (Villa ym. 2007, 113.)

10 METSÄTILAN YHTIÖITTÄMISEN ESIMERKKI

Yhtiöittämisen esimerkkitalana on Pohjois-Savossa sijaitseva metsätila, jonka omistaa ansiotyössä käyvä metsänomistaja. Tila yhtiötetään, ja yhtiön omistajana sekä ainoana osakkeenomistajana jatkaa sama henkilö, jolloin yhtiöittämisestä ei seuraa luovutusvoittoveron maksuvelvollisuutta. Tilan pinta-ala on 25 hehtaaria, ja pääosa metsistä on nuoria ja varttuneita kasvatusmetsiä. Hakkuut seuraavalla kymmenvuotiskaudella ovat ensiharvennuksia ja harvennushakkuita 14 hehtaarin alueella. Uudistuskypsiä metsiä tilalla ei ole.

Tilasta on käytettävissä tuore metsätaloussuunnitelma sekä suunnitelman teon yhteydessä laadittu arvio metsäkiinteistön metsätaloudellisesta arvosta. Tila-arvio on tehty tilan omistusjärjestelyjä varten metsätaloussuunnitelmassa esitettyjen yhteenvetotietojen perusteella summa-arvomenetelmää käyttäen. Puusto ja maapohja on hinnoiteltu metsäkeskuksen alueella käyttämien arvojen mukaisesti. Tilan kokonaisarvo on 113 000 euroa, jota käytetään apportiomaisuuden arvona siirrettäessä metsätila osakeyhtiölle.

Ulkopuoliset tahot hoitavat osakeyhtiön perustamistoimet ja tekevät kirjanpidon ja tilinpäätöksen. Henkilöomistuksessa metsänomistajan omana työnä tehtävän yksinker-

taisen kirjanpidon kustannuksena on käytetty 100 euroa vuodessa. Tarvittavat hoitotyöt teetetään ulkopuolisella, ja hakkuut ovat pystykauppoja. Vertailussa olevat summat eivät sisällä arvonlisäveroa.

Henkilöomistuksessa metsänomistaja saa hakkuutulot 30 prosentin pääomatuloverokannalla yhdessä erässä, mutta osakeyhtiöstä tulosta on edullisempi ottaa ulos osinkoina kahden vuoden aikana, jolloin siitä maksettava vero jää mahdollisimman alhaiseksi. 113 000 euron nettovarallisuuden omaavan yhtiön on mahdollista jakaa kevyimmin verotettuja osinkoja 9040 euron arvosta vuodessa, joten esimerkkitapauksessa osingon jakaminen kahdelle vuodelle tuo vain marginaalisen veroedun.

Taulukon 2 esimerkkilaskelman mukaisesti jää sekä osakeyhtiöön sisään jätetty tulo että osakkaalle osinkoveron jälkeen maksettu tulo suuremmaksi kuin henkilöomisteissa metsätaloudessa. Tulon jäädessä yhtiöön kohdistuu siihen ainoastaan 20 prosentin yhteisövero. Verotettu tulo voidaan sijoittaa yhtiön toimesta edelleen haluttuihin sijoituskohteisiin, kuten lisämetsien ostamiseen. Ero on näin pienillä hakkuutuloilla ja Kemera-tuilla euromääräisesti pieni, mutta lopputulos pysyisi suhteessa samana tulojen ollessa suurempia.

Osakeyhtiöllä on lisäksi vuosittaisena menona maksettavaksi tuleva kirjanpidon ja tilinpäätöksen teettäminen ulkopuolisella. Kertaluontoisina kuluina tulevat lisäksi yhtiön perustamiskustannukset ja metsätilan yhtiön omaisuudeksi siirtämisestä tuleva varainsiirtovero. Näiden kertakustannusten jyvittäminen 10 vuoden ajalle ei ole osakeyhtiömallissa perusteltua, vaikka kustannukset tulevatkin heti maksettavaksi. Mikäli omistajalta löytyisi osaamista kahdenkertaisen kirjanpidon ja tilinpäätöksen tekemiseen, laskisi se vuosittaisen kirjanpidon hintaa.

TAULUKKO 2. Esimerkkilaskelma metsätalouden tuloista ja menoista 2014-2023.

	Osakeyhtiö	Henkilöomistus
<u>Kertaluontoiset kuluerät</u>		
Osakeyhtiön perustamistoimet	800 €	
Varainsiirtovero	4520 €	
Taimikon- ja nuoren metsän hoito	1040 €	1040 €
<u>Vuosittaiset kustannukset</u>		
Kirjanpito- ja tilinpäätös	500 €	100 €
<u>Tulot ja tulon verotus</u>		
Hakkuutulot	11 900 €	11 900 €
Taimikonhoidon ja nuoren metsän hoidon tuet	404 €	404 €
Tulojen verotus, yhteisövero	2461 €	
Osinkojen ja tulojen pääomavero	738 €	3691 €
Nettotulo	9105 €	8613 €

11 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Osakeyhtiömuotoinen metsätalouden harjoittaminen Suomessa on pysynyt suuryhtiöitä lukuun ottamatta varsin harvinaisena toimintamuotona. Syitä yritystoiminnassa yleisimmän toimintamuodon vähäiseen osuuteen metsätaloudessa on useita. Osakeyhtiöltä puuttuvat niin menovaraus-, tuhovaraus- ja metsävähennysoikeus kuin hankintatyön osittainen verovapauskin. Osakeyhtiön on pidettävä kahdenkertaista kirjanpitoa ja annettava tilinpäätöstiedot Patentti- ja rekisterihallitukselle tilikauden tuloksesta. Velvollisuuksiin kuuluvat myös yhtiökokousten pitäminen ja kirjallisten dokumenttien tekeminen kokouksista, joten byrokratiaa sekä paperityötä osakeyhtiössä on henkilöomistusta enemmän.

Oman haasteensa tuovat myös valtiovallan päätökset verotuksen osalta. Viime vuosina osakeyhtiön maksamaa yhteisöveroa on kansainvälisen verokilpailun seurauksena alennettu voimakkaasti. Samassa yhteydessä osakkaan mahdollisuus saada verovapaita osinkoja osakeyhtiöstä poistettiin. Pääomaverotusta on kiristetty, ja vuoden 2015 alusta on tulossa ylemmän verokannan tulorajan alentaminen 30 000 euroon sekä ylemmän verokannan korotus 33 prosenttiin. Verotuksen muutokset ovat näin suosineet osakeyhtiöitä, joiden kokonaisveroaste yhteisöveron ja kevyesti verotetun osingon osuuden kanssa jää 26 prosenttiin.

Pienille metsätiloille yhtiöittäminen ei ole nykyisellään kannattava vaihtoehto. Metsien pinta-alan ollessa mieluummin useita satoja hehtaareja voi yhtiöittämistä pitää yhtenä vaihtoehtona. Mikäli metsänomistajalla on ennestään toimiva osakeyhtiö, voisi pienemmänkin metsätilan liittäminen yhtiön osaksi olla perusteltua. Metsän arvo nostaa yhtiön nettovarallisuutta, mikä mahdollistaa yrityksen maksaman palkan ja kevyimmällä verokannalla nostettavien osinkojen suhteen optimoinnin. Tässä yhteydessä on muistettava tulolähteiden erillisuus, eli tulolähteen tappioita on mahdollista vähentää vain saman tulolähteen voitoista. Mikäli osakeyhtiöön liitettävällä tilalla on käyttämätöntä metsävähennystä ja puunmyyntimahdollisuuksia lähitulevaisuudessa, ei sitä kannatta yhtiöittää. Osakeyhtiö menettäisi myös Kemera-tuet, mikäli pääasiallinen toimiala ei yhtiöittämisen jälkeen olisi maatila- tai metsätalouden harjoittaminen.

Osakeyhtiön on toisaalta mahdollista saada osakkaille verotuksellisia ja toiminnallisia etuja. Osakeyhtiöön tulevaa tuottoa verotetaan 20 prosentin yhteisöverokannalla, joten yhtiöön jäävää tuloa voidaan sijoittaa edelleen varsin alhaisella verorasituksella. Yhtiön nettovarallisuuden ja osakkeen matemaattisen arvon kasvu mahdollistavat tulevaisuudessa suurempien kevyesti verotettujen osinkojen nostamisen. Nettovelkaisessa osakeyhtiössä osinkojen sijaan kannattaa nostaa palkkaa, joka on yhtiölle vähennyskelpoinen menoerä.

Metsäsijoittajan, joka ostaa tiloja, jalostaa ja myy niitä edelleen, kannattaa huomioida osakeyhtiön tarjoamat mahdollisuudet. Tällaisessa toiminnassa osakeyhtiöltä puuttuva metsävähennysoikeus ei ole merkitsevä, koska metsävähennykseen tekemiseen oikeutetuissa omistusmuodoissa verottomana saatu pääomatulo tulee tilamyntien yhteydessä verotettavaksi tuloksi. Osakeyhtiön osakkeita on mahdollista myydä halutulle

taholle tai laskea liikkeelle uusia osakkeita vaikkapa lisämetsien ostoja varten. Osakeyhtiön osakkeita voidaan käyttää lainojen vakuutena eli ne ovat panttaamiskelpoisia.

Yksityisomistuksessa olevista metsätiloista suuri osa siirtyy seuraavalle sukupolvelle vastikkeetta perintönä tai lahjoituksena. Metsätilat halutaan pitää suvun hallussa, eikä lisämetsän ostamista edes harkita. Tällöin saannosta ei synny metsävähennyspohjaa, jolla olisi mahdollista alentaa verotusta tulevissa puun myynneissä. Osakeyhtiössä sukupolvenvaihdoksissa jaettaisiin tai myytäisiin osakkeita metsäkokonaisuuden pysyessä osakeyhtiössä. Metsiä ei tarvitse pirstoa osakkaiden kesken, ja päätöksenteolla yhtiössä on selkeät periaatteet. Osakkailla olisi mahdollista tehdä metsäomaisuuden luovutus perillisille verotehokkaasti vähittäisillä osakelahjoituksilla.

Osakeyhtiö on käytetyin yritysmuoto organisoitaessa yhteisomistusta tai yhteistä liiketoimintaa. Osakeyhtiölaki luo yhtiön toiminnalle selkeät pelisäännöt ja ratkaisumallit ristiriitatilanteissa. Päätökset osakeyhtiössä tehdään pääsääntöisesti osakkeiden antaman äänimäärän mukaisesti yksinkertaisella enemmistöllä. Yhtiön ja osakkaiden varat on pidettävä erillään, joten tuhlaavaisuuteen taipuvaiselle osakeyhtiön pyörittäminen ei sovi. Yhtiössä harjoitettavaan toimintaan myös asennoidutaan eri tavalla kuin henkilökohtaiseen metsänomistukseen. (Lappalainen 2014.) Osakeyhtiössä toiminnan taloudellisuus ja tehokkuus korostuvat kirjanpidon antaessa ajantasaista tietoa yhtiön toiminnasta.

LÄHTEET

Husu-Kallio, Jaana 2013. Metsäala nousuun – metsäpolitiikan keinot. Metsäpäivät 2013. Messukeskus, Helsinki 21.11.2013. Avajaisluento.

Immonen, Raimo & Nuolimaa, Risto 2012. Osakeyhtiöoikeuden perusteet. Helsinki: Talentum media Oy.

Jauhiainen Hannu 2014. Metsäverokirja 2014. Porvoo: Paino Bookwell Oy.

Kiviniemi, Matti & Havia, Pirjo 2011. Perintömetsä- sukupolvenvaihdos ja yhteisomistus. Hämeenlinna: Kariston kirjapaino Oy.

Kyläkallio, Kalle 2013. Yritysjuridiikka. Porvoo: Bookwell Oy.

Lappalainen, Veli J. 2014. Haastattelu 24.3.2014. Vero- ja lakiasioiden konsultti. Korpilaki Oy.

Leppänen, Jussi 2014. Perustaisinko Metsä Oy:n? OP-Pohjola Metsäraha 1, 6-9.

Maatalousyrittäjien eläkelaitos 2013. <https://www.mela.fi>. Ei päivitystietoa. Luettu 7.4.2014.

Metsätilan sukupolvenvaihdos ja omistusjärjestelyt 2011. <http://www.metsanomistus.fi/om-oy.htm>. Päivitetty 15.6.2011. Luettu 21.3.2014.

Metsätilastollinen vuosikirja 2013. <http://www.metla.fi/julkaisut/metsatilastollinenvsk/tilastovsk-sisalto.htm>. Päivitetty 19.12.2013. Luettu 28.2.2014.

Mähönen, Jukka, Säiläkivi, Antti, Villa, Seppo 2007. Osakeyhtiölaki pienyhtiössä. Juva: WS Bookwell Oy.

Mähönen, Jukka & Villa, Seppo 2013. Osakeyhtiöoikeus käytännössä. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Osakeyhtiölaki 624/2006. WWW-dokumentti. <http://finlex.fi>. Ei päivitystietoa. Luettu 3.3.2014.

Patentti- ja rekisterihallitus 2014. WWW-dokumentti. <http://www.prh.fi>. Useita päivitystietoja. Luettu 12.3.2014.

Savolainen, Risto 2014. Haastattelu 18.3.2014. Avainasiakaspäällikkö. ProAgria Pohjois-Savo.

Siikarla, Pertti J. 2006. Osakeyhtiölaki & käytäntö. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Suomen Yrittäjät 2013. WWW-dokumentti. <http://www.yrittajat.fi>. Useita päivitystietoja. Luettu 7.3.2014.tuloverolaki

Tilintarkastuslaki 459/2007. WWW-dokumentti. <http://finlex.fi>. Ei päivitystietoa. Luettu 3.3.2014.

Valtioneuvoston metsäpoliittinen selonteko 2050. 2014. WWW-dokumentti. http://www.mmm.fi/attachments/metsat/metsapoliittinen_selonteko. Päivitetty 6.2.2014. Luettu 28.2.2014

Valtioneuvoston tiedotteet 2014. WWW-dokumentti. <http://valtioneuvosto.fi/ajankohtaista/tiedotteet/tiedote/fi.jsp?oid=411987>. Luettu 13.4.2014.

Verohallinto 2014. WWW-dokumentti. <http://www.vero.fi>. Useita päivitystietoja. Luettu 21.3.2014.

Viitala, Tomi 2014. Osakeyhtiön voitonjaon verotus. Lakimiesliiton kustannus. Viro: Meedia Zone OÜ.

Villa, Seppo 2013. Henkilöyhtiöt ja osakeyhtiö. Helsinki: Talentum media Oy.

Villa, Seppo, Ossa, Jaakko, Saarnilehto, Ari 2007. Yritysmuodot –toiminta, rahoitus, verotus. Helsinki: WSOY pro.